

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU
EĞİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

Sayı : 02/616/EBS/19

10.01.2024

Konu : Lojman komisyonlarında sendika temsilcisi

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI'NA

Bilindiği üzere 03.09.2023 tarihli ve 32298 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşme'nin "Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme" başlıklı İkinci Bölüm "Yükseköğretim kurumları lojman komisyonu" başlıklı 23 üncü maddesinde, "(1) 16/7/1984 tarihli ve 84/8345 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Konutları Yönetmeliği uyarınca yükseköğretim kurumlarında oluşturulan komisyonlarda yetkili kamu görevlileri sendikası temsilcisi yer alır." hükmü yer almaktadır.

Aynı hükmün daha önce yürürlükte bulunan Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme hükümlerinde de yer aldığı bilinmektedir.

Ancak bazı yükseköğretim kurumlarının lojman komisyonlarında Sendikamız ve sendika temsilcilerinin katılımına imkân sağlanmadığı; sendika temsilcilerinin lojman komisyonu toplantılarına katılımları yönünde çağrı yapılmadığı görülmektedir.

Anayasanın 128 inci maddesindeki "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır" hükmünden anlaşılması gereken, statü hukuku çerçevesinde memurların özlük hakları, çalışma koşulları ve yükümlülüklerinin esasen kanunla düzenlenebileceği; ancak anayasanın 53 üncü maddesinde tanınan toplu sözleşme hakkı çerçevesinde akdedilmiş toplu sözleşme hükümlerinin de tıpkı statü hukuku çerçevesinde getirilen hak ve yükümlülükler gibi başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kanun gibi hüküm ifade edeceğidir.

Nitekim Devlet Personel Başkanlığı'nın 18.4.2018 tarihli ve 2715 sayılı mütalaa yazısında "...Anayasa ve 4688 sayılı Kanunda toplu sözleşme (veya toplu sözleşme hükmünde olan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı)nın kesin olduğu belirtilmiştir. Toplu sözleşme (veya toplu sözleşme hükmünde olan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı)nın kesin olması dolayısıyla ilgili tüm kamu idarelerini bağlayan ve uygulanması zorunlu bir hukuk kuralı niteliği taşımaktadır. Yukarıdaki hükümler ve açıklamamalar çerçevesinde, idari yargı mercilerince bireysel idari işlemlere karşı verilen iptal kararları sadece o dava ile ilgili olup toplu sözleşme hükümlerini tamamen ortadan kaldırılması sonucunu doğurmamaktadır. Bu itibarla 4. Dönem Toplu Sözleşme hükümlerinin yürürlükte olduğu süre boyunca uygulanması gerektiği mütalaa edilmektedir." denilmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) sendikal haklara ilişkin Demir ve Baykara & Türkiye kararı, sendikal özgürlüğü düzenleyen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11 inci

EĞİTİM-BİR-SEN (EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI) GENEL MERKEZİ

200 Beyoğlu Harbiye Mahallesi Sedat Binali Sok. No: 14 Kat: 14 T.C. Bakanlar Kurulu Binası 34119

0312 281 28 16

0312 281 28 16

0312 281 28 16

info@egitim-bir-sen.org.tr

www.egitim-bir-sen.org.tr

maddesi bağlamında, devletin gerek negatif, gerekse pozitif yükümlülüklerle sahip olduğunu ve devletin, pozitif yükümlülüğünü yerine getirmemiş olması durumunda, yerine getirmediği bu yükümlülüğün sonucu olarak ortaya çıkan hukuki boşluğa dayanamayacağını göstermesi noktasındaki yorumu¹ bakımından ayrıca önem taşımaktadır. Kısaca, devletin pozitif yükümlülüğünü yerine getirmemesi, 11 inci maddenin ihlali sonucunu doğurur. Elbette ki AİHS hükmü ve AİHM kararları çerçevesinde, toplu sözleşme yapma hakkı işçi ve memurlar bakımından farklılaşmamakla birlikte, bu durum, hakkın kullanılması sonucu ortaya çıkan hukuki işlemin niteliği bakımından da bir aynılığı gerektirmez. Başka bir ifadeyle, sendika üyelerinin kendi çıkarlarını korumak üzere başvurdukları bir araç olarak toplu sözleşme yapma hakkı, farklı statüdeki çalışanlar bakımından farklı nitelikteki hukuki işlemlerle sonuçlanabilir. Ancak her halükarda hukuki işlemin formunun/biçiminin/niteliğinin –toplu sözleşme özerkliği– hakkı(nı)n özüne dokun(a)maması gerekir. Bu bakımdan, kamu görevlileri toplu sözleşmesinin, iş hukuku kurumu olarak toplu iş sözleşmesine göre, başka bir ifadeyle toplu iş sözleşmesi ölçüt kılınarak değerlendirilmesi zorunludur. Çünkü her ikisi de farklı biçimlerde de olsa çalışma ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgilidir ve nihayetinde, kamu görevlileri toplu sözleşmesi, toplu iş sözleşmesi kurumunun içinden çıkmıştır. Toplu iş sözleşmesi, maddi anlamda “yasa” niteliğinde olup, statü hukukunun bir parçasıdır.² Dolayısıyla, toplu iş sözleşmesi, “yasa-anlaşma” (convention-loi) olarak ortaya çıkan bir düzenleyici (ya da kural koyucu) işlemdir. Zira bu işlem ile subjektif değil, genel ve emredici objektif hukuki durumlar yaratılarak, genel ve objektif kurallar konulmaktadır.³ Böylece, “iki sosyal grup arasında sürekli bir ilişki kurularak mensuplarının birbirleriyle yapacağı bireysel sözleşmelerin hukuksal rejimi” belirlenmektedir. Yasa-anlaşma teriminin çelişkili görünen niteliğine gelince, Duguit’ye göre, yasalar sadece kamu otoritesinden kaynaklanmayıp, iki sosyal grubun anlaşarak yasa niteliğinde kurallar koyması ve bu kuralların uygulamasının kamu gücünün katkısıyla sağlanması söz konusu olabilir. Diğer bir Fransız hukukçusu Hauriou da kurum teorisi çerçevesinde, sendikanın sahip olduğu düzenleme yetkisine dayanarak statü hukukunun bir parçasını oluşturacak şekilde kural koyduğunu ileri sürmektedir.⁴ Bu doğrultuda, mahkeme kararıyla doğrudan doğruya iptal edilmediği sürece toplu sözleşme hükümlerinin kanun hükmü gibi emredici hukuk kuralı olarak değerlendirilmesi ve uygulanması gerektiği açık olup bu sonucu ortadan kaldıran idari tasarrufların hukuka aykırı olduğuna şüphe yoktur.

Öte yandan AİHM’nin söz konusu kararında, toplu görüşme ve sonucunda yapılan toplu sözleşmenin söz konusu sendika için üyelerinin çıkarlarını iyileştirmek ve korumak için temel bir yol oluşturduğunu, Türkiye tarafından imzalanmış olan uluslararası çalışma sözleşmeleri hükümlerini uygulamaya koyacak gerekli mevzuatın eksikliği ve Yargıtay’ın bu eksikliğe dayalı olarak verdiği ve filiyatta söz konusu toplu sözleşmenin geçmişe dönük olarak iptali ile sonuçlanan kararın başvuranların AİHS’nin 11 nci maddesi tarafından korunan sendika özgürlüklerine müdahale oluşturduğuna karar vermiştir.

Bu itibarla bir kısım yükseköğretim kurumlarının hiçbir gerekçe göstermeksizin ısrarla toplu sözleşme hükmünü uygulamaması, örgütlenme özgürlüğü ve sendika kurma hakkının ve bu haklarda içkin toplu sözleşme hakkının ihlali niteliğindedir.

Buna rağmen bazı yükseköğretim kurumlarınca “lojman komisyonlarına ilişkin yönergelerinde bu yönde bir hüküm olmaması” gibi hukuka aykırı ve toplu sözleşme hükmünü alenen ihlal eden bir gerekçeyle söz konusu toplu sözleşme hükmünün yerine getirilmediği görülmektedir.

¹ Gülmez, Mesut (2008), “Sendika Hakkı, Toplu Sözleşme ve Grevi de İçeren Toplu Eylem Haklarını Kapsar mı?”, Çalışma ve Toplum, 2008/3, s.137-169.

² Sur, Melda (1991), Toplu İş Sözleşmesi Özerkliği ve Teşmil, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No: 21, Ankara.

³ Duguit, Léon (1912), Les transformations générales du droit privé depuis le Code Napoléon, Paris’den aktaran Melda Sur, Toplu İş sözleşmesi Özerkliği ve Teşmil, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No: 21, Ankara 1991, s. 9 ve s. 23.

⁴ Hauriou, Maurice (1916), Principes de droit public, 2. Éd. Aktaran Melda Sur, Toplu İş sözleşmesi Özerkliği ve Teşmil, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No: 21, Ankara 1991, s. 9.

Bu itibarla 03.09.2023 tarihli ve 32298 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşme'nin "Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme" başlıklı İkinci Bölüm "*Yükseköğretim kurumları lojman komisyonu*" başlıklı 23 üncü maddesinde gereğince; yükseköğretim kurumlarına hitaben mezkûr toplu sözleşme hükmü maddesi çerçevesinde yükseköğretim kurumları lojman komisyonlarında yetkili kamu görevlileri sendikalarının katılımlarının sağlanması ve lojman komisyonu toplantılarında yetkili sendika temsilcisine yer verilmesi gerektiği yönünde genel bir yazının gönderilmesi ile neticenin tarafımıza bildirilmesi hususunda gereğini arz ederiz.

Ramazan ÇAKIRCI
Genel Başkan Yardımcısı

Talat YAVUZ
Genel Sekreter